

УДК 94(477+71+73)

**ДІЯЛЬНІСТЬ МУЗИЧНИХ КОЛЕКТИВІВ
УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ В США І КАНАДІ
ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТ.****ACTIVITY OF MUSIC COLLECTIVES
OF UKRAINIAN DIASPORA IN THE USA
AND CANADA OF THE SECOND HALF
OF XX CENTURY**

Чайка В. В.,
аспірантка, Національна академія керівних
кадрів культури і мистецтв (Київ, Україна),
e-mail: v.chaika29@gmail.com

Chaika V. V.,
graduate student, National Academy of
Management Culture and Arts (Kyiv, Ukraine),
e-mail: v.chaika29@gmail.com

Вивчено діяльності професійних музичних колективів української діаспори у США та Канаді другої половини ХХ ст., які репрезентували українську культуру за кордоном. У роботі увагу акцентовано на розвитку хорових та інструментальних колективів, також показано історико-культурний контекст та умови, за яких відбувався перехід до вищого, професійного ступеню розвитку музичної та виконавської майстерності, зазначено про розвиток пісенно-духовної культури та розкрито значення товариств і громад, що створювали і функціонували при українських церквах. Формування музичних колективів української діаспори обумовлювалося, насамперед, характером еміграції українців за кордон, де вже були закумуляовані потужні сили інтелігенції та митців, які й стали рушійною силою культурного розвитку українських громад в діаспорі. Високий рівень професійної освіти та виконавської майстерності в музичній царині зумовив появу професійних хорових та інструментальних музичних колективів, які популяризували українську культуру у світі.

Ключові слова: українська діаспора, музична культура, інструментальне виконавство, хорові капели, товариства, громади.

The article is devoted to the study of the activities of professional musical groups of the Ukrainian diaspora in the USA and Canada of the second half of the 20th century, which represented Ukrainian culture abroad. The work focuses on the development of choral and instrumental groups, as well as the historical and cultural context and the conditions under which the transition to a higher, professional level of development of musical and performing skills took place, the development of song and spiritual culture and the importance of societies and communities that created and operated in Ukrainian churches. The formation of musical groups of the Ukrainian diaspora was conditioned, first of all, by the nature of the emigration of Ukrainians abroad, where the powerful forces of intellectuals and artists were already accumulated, which became the driving force behind the cultural development of Ukrainian communities in the diaspora. The high level of professional education and performing skills in the musical realm has led to the emergence of professional choral and instrumental musical groups that popularized Ukrainian culture in the world.

Keywords: Ukrainian diaspora, musical culture, instrumental performance, choir chapels, societies, communities.

Постановка проблеми у загальному вигляді.

В умовах адаптації в іноетнічному середовищі для представників будь-якої національної спільноти вагоме й майже виключне значення має перенесення і збереження базових основ автентичної культури. Це забезпечує, першою чергою, відчуття природного культурного середовища, національно-культурної ідентичності із співвітчизниками «великої батьківщини», що в підсумку стає певним каталізатором розвитку діаспорної громади в умовах іншого суспільства. Такі процеси безперечно мають місце і в українській діаспорі, особливо країн північноамериканського континенту – США і Канаді, де кількість українців є однією з найбільших, порівняно з іншими

країнами. Формування національних громад і їх гуртування найперше ґрунтується довкола культурницької, освітньої роботи, що дає змогу членам громади зберігати для себе і відтворювати звичне культурне середовище життя, яке без перебільшення сприяє нормальному рівню і ритму існування людини та інтегрування в існуюче панівне суспільно-культурне середовище.

Українські громади, що поставали і формувалися у США і Канаді протягом тривалого часу у ХХ ст. внаслідок декількох еміграційних хвиль, по-своєму обумовлювали розвиток тих чи тих форм культурної організації життя, роботи як аматорів, так і професіоналів. Слід зазначити, що культурно-мистецькі громадські організації та згодом професійні колективи долучалися до творення особливого пласту культури, що по-іншому сприймався не лише поза межами України, але й безпосередньо у середовищі свого побутування, репрезентуючи національно автентичні зразки культури свого народу та створюючи високопрофесійні твори. З огляду на це, варто підкреслити, що в культурно-мистецькому розвитку українців діаспори різних періодів вагому роль відіграє музична культура, що завдяки своїй універсальності до сприйняття й інтерпретації стає інструментом досить глибокого й ґрунтового інтеграційного чинника. Мова йде, насамперед, як про аматорські колективи, що досягали високого професійного рівня, що було характерним для початку і першої половини ХХ ст., так і професійні колективи, музичні та хорові, що утворилися в повоєнний період і пов'язувалися з еміграцією поза межі України прошаку інтелігенції, освіченої та творчої. Відтак вивчення діяльності музичних колективів українців діаспори означеного ареалу дає змогу системного погляду на загальні тенденції їх культурного та суспільного розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питання вивчення діяльності музичних колективів українців діаспори у США та Канаді другої половини ХХ ст. знаходили відображення у ряді праць історико-культурного та мистецтвознавчого характеру: Л. Біловус [1], Я. Галана, Ю. Довбуша [2], В. Євтуха, Ю. Кондрашевської [5], Б. Кравченка, Т. Кулинич [6], Л. Обух [7], Т. Плазової [8], Б. Ткачук [9], Ф. Свиріпи, Н. Федорняк [10], Р. Фондери [11], Г. Шибанова [12]. Найбільш об'ємно і цілісно дане питання висвітлено у дисертаційному дослідженні та монографії Г. Карась [3; 4]. У контексті розвитку зарубіжної музичної україніки цю проблематику актуалізовано у наукових роботах В. Шульгіної [13]. Разом з тим, означено тема не є вичерпною та потребує подальшого детального вивчення.

Мета роботи – дослідити діяльність музичних колективів, сформованих українською діаспорою у США та Канаді другої половини ХХ ст., в контексті загальнокультурного та суспільного розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Найбільш активний період в розвитку музичної культури ми можемо спостерігати саме у повоєнний період, коли за кордоном в еміграції опинився значний прошарок української інтелігенції і митців,

які й стали рушійною силою професіоналізації в розвитку музичної культури. Попередні напрацювання в цій царині представників української діаспори слугували певним підґрунтям, що дозволив вибудувати професійні творчі музичні об'єднання, які стали відомими на загальносвітовому рівні. Якщо говорити про різноманіття та порівняльну характеристику в розвитку музичної культури українців, що мешкали у Канаді та США, то можна виявити те, що, наприклад, у першій половині ХХ ст. вагому роль відіграли аматорські об'єднання, переважно хорові, що поставали довкола церкви та церковних організацій. До речі, в Америці уроки церковного співу завжди були обов'язковими в кожному українському духовному закладі [7, с. 181]. І саме церква виявилася тим культурним та духовним центром, що був на той час найбільш затребуваною формою для української еміграції. Адаже окрім суто релігійної функції церква виконувала значною мірою просвітницьку та культурно-мистецьку функцію. Тому церковні хори були тими паростками музичної культури, що згодом розвинулися у більш професійні форми. Серед відомих духовних осередків, що утворилися у США при різних церквах, відомих своєю культурницькою діяльністю, можна назвати духовну семінарію св. Софії УПЦ у Бавнд-Бруці (Нью-Джерсі), греко-католицьку семінарію візантійського обряду св. Кирила і Мефодія у Пітсбурзі, Дяківський інститут у Пармі та Митрополичий дяківський інститут у Пітсбурзі (Пенсильванія) [7, с. 182]. До того ж, на процеси становлення і розвитку музичної культури української діаспори у «церковному сегменті», а, відтак, й відповідної музичної освіти значною мірою вплинула професійна діяльність музикантів-педагогів, таких, як І. Соневицький, П. Маценко, В. Завітневич та ін. Розвивалася видавнича діяльність, зокрема видання спеціалізованих нотних видань, що здійснювалося у Науково-Богословському інституті в Нью-Йорку, Митрополичому дяківському інституті та Міжпархіальній комісії у справах священної музики в Пітсбурзі тощо [7, с. 185].

І, безперечно, громадські організації різного штибу також постійно популяризували українську культуру, пісню та музику, формуючи аматорські колективи виконавців. Як слушно зазначає Г. Карась, для українців діаспори основними типами громадських угруповань стали культурно-просвітницькі організації; політичні партії; молодіжні, жіночі товариства; релігійні та благодійні організації; ветеранські та патріотичні угруповання; творчі спілки, а також національні (етнічні) організації українців, фонди [4, с. 105–106].

Серед напрямів розвитку музичних товариств та угруповань чільне місце займало також виконання на народних інструментах, що стало невід'ємною частиною фестивального руху та концертнування. Так, до прикладу, у Канаді перші концерти мандолинового оркестру з Вінніпегу, що припадали на кінець 20-х рр., через кілька десятиліть обумовили сплеск «всєкраєвих концертних

подорожей», де все більше презентувалася українська музика та культура. Загалом для цього періоду була притаманна масовість, активна концертно-гастрольна діяльність, участь музичних аматорських колективів у громадському житті країни проживання, а також створення певної системності в управлінні цими аматорськими колективами та формування підвищення професійної майстерності. До таких найперше належали музично-драматичні комісії, конференції керівників мистецьких колективів, місцеві мистецькі комітети [4, с. 106].

Слід зазначити, що музична культура у громадах українців у діаспорі завжди була невід'ємною частиною духовного розвитку і національно-культурної ідентичності. На думку, Т. Кулинич, музична культура української еміграції характеризується чотирма основними напрямками: творчий (композиторський), виконавський, освітній та музикознавчий. Також хронологічно можна виокремити чотири етапи розвитку української музичної культури діаспори: 1) стабілізаційно-адаптаційний, аматорський; 2) організаційно-консолідаційний з рисами професіональності; 3) аналітичний, професійний; 4) синтетичний. Для стабілізаційно-аматорського періоду (70–80-ті роки ХІХ ст. – до 1914 р.) [6, с. 148]. Фактично якщо у початковий період спостерігається збереження етнокультурних, мистецьких та духовних традицій, адаптація до чужого етносоціального та культурного середовища, спротив іноетнічному, то в наступних вже відбувається перехід до професійного рівня музичної культури. спрямованого на міжкультурний діалог і розвиток.

Якраз друга хвиля української еміграції (період між Першою та Другою світовими війнами) включає в себе багато представників інтелігенції, в тому числі і музичної. Саме вони виводять організацію музичного життя на вищий рівень. Під час аналітико-професійного періоду (1939–1991 рр.) розвивається творчий (композиторський) та музикознавчий напрями музичної культури західної діаспори. В цей час активно розвивається вокально-хорове та інструментальне виконавство та музична освіта. Створюються різноманітні музично-освітні інституції, наукові центри, відбувається професіоналізація мистецьких сил, започатковується наукове вивчення музичної культури українського зарубіжжя [6, с. 149].

Музичне життя української діаспори США після Другої світової війни набуло більшого розмаху у своєму розвитку, зростає майстерність та професіоналізм виконавців та педагогів. Найважливішим питанням того часу було формування українських музичних шкіл, які б могли об'єднувати дітей та молодь для навчання на основі українських музичних надбань і традицій. Музична освіта була представлена приватними музичними школами, які у 1952 р. об'єдналися. Завдяки зусиллям піаніста, композитора, педагога і культурно-громадського діяча Р. Савицького організовується Український музичний інститут Америки в Нью-Йорку та його філії в інших містах.

Наприклад, у товаристві і по сьогодні діє програма «Музика в Інституті» та доволі часто проводяться виставки українських майстрів живопису, зустрічі з українськими композиторами, виконавцями, акторами.

Фундатором цього осередку був В. Джус, який у 1948 р. вклав свої кошти для придбання будинку для товариства з метою ознайомлення із українським живописом, культурою, музикою та літературою [8, с. 32].

У кінці 1953 р. при Інституті у Нью-Йорку було відкрито клас бандури. Засновником та першим педагогом класу був художній керівник Капели бандуристів ім. Тараса Шевченка Г. Китастих. Однак після трьох місяців роботи у Нью-Йорку він був змушений повернутися в Детройт, де знову очолив капелу. З учнів класу Китастого згодом було організовано ансамбль бандуристів, який часто брав участь у різних мистецьких заходах Інституту.

Із центру в Нью-Йорку Інститут поширився на 22 інші міста США (11 штатів), зокрема філії були відкриті у Філадельфії, Нью-Йорку, Іргвінті, Пасейку, Трентоні, Джерзі-Сіті, Елізабет, Моріставні, Честері, Вілмінгтоні, Балтіморі, Вашингтоні, Детройті, Клівленді, Лорейні, Чикаго, Йонкерсі, Гартфорді, Нью-Гейвені, Бриджпорті, Брукліні [6, с. 149–150]. Поява Українського музичного інституту Америки стала можливою завдяки активності українських музикантів-педагогів, та їхньому бажанню створити музичний навчальний заклад на зразок Вищого Музичного Інституту ім. М. Лисенка у Львові. Це було цілком новим явищем на американських теренах, оскільки українцям вдалося створити систему музичної освіти з централізованим управлінням (головна установа у Нью-Йорку) і філіями в багатьох штатах, спільним навчальним планом підготовки [6, с. 151].

У 1954 р. зусиллями А. Рудницького організують Українські Музичні Курси в Філадельфії з філіями в інших містах США. Це була свого роду музична школа, яка включає в себе три ступені: нижчий курс (4 роки), середній (4 роки), вищий курс (2 роки), програма яких загалом була розрахована на 10 років. Крім того, існував підготовчий рік для дітей віком до 8 років (1 рік), а випускників другого вищого рівня – концертний курс вищої виконавської майстерності.

Серед шкіл нижчого підготовчого рівня з 1952 р. в Нью-Йорку діяв музичний дитячий садок під керівництвом Г. Мірошниченко-Кузьми та струнний оркестр під керуванням диригента В. Цісика. У Філадельфії з 1970 р. працював музичний садок під керівництвом Г. Сагатої-Поритко та Д. Швед. У Нью-Йорку та Іргвінті з 1972 р. діяла дошкільна установа «Музичне докілья» під керівництвом М. Шлемкевич-Савицької.

У цей період активно розвивається хорове мистецтво української діаспори. Завдяки активній діяльності Українського Народного Союзу в Америці та Товариства «Український робітничий

дім» (УРД) у Канаді створюється велика кількість хорів. Ще у 1924 р. на V з'їзді товариства «Українського робітничого дому» організується драматично-музична комісія, під керівництвом якої формується бібліотека музичних творів для хорів. Також важливою подією в історії музичного мистецтва української діаспори став приїзд Українського національного хору під керівництвом О. Кошиця. Колектив тричі виходив переможцем у щорічному конкурсі аматорів співу з чотирьох штатів, який влаштовувався газетою «Чикаго дейлі трібюн» [2, с. 121].

Інший не менш відомий і легендарний колектив – український хор «Думка» з Нью-Йорку популяризував українське хорове мистецтво в США та Канаді, збагачуючи культурне і духовне життя української діаспори. У 1995 р. хор «Думка» відзначав своє 45-річчя, святкування якого знайшло схвальні відгуки у українськомовній пресі. Загалом хор «Думка» за весь період свого творчого шляху зробив багато для збереження національної ідентичності у іноетнічному середовищі. Ще одним хоровим колективом, який заслуговує на увагу і має багату історію та досвід у популяризації української пісні на численних фестивалях, концертах у США, Канаді є чоловічий хор «Прометей» з Філадельфії. Усі культурні заходи, де брав участь цей колектив, отримували схвальні відгуки музичних критиків та фахівців на перших шпальтах преси, що викликало інтерес та пошану до українського народу та її культури [1, с. 49].

У США продовжували свою діяльність диригенти, композитори: В. Безкорвайний (Буффало), Т. Губицький (Детройт), К. Цепенда (Детройт), Я. Барнич (Клівленд), О. Берник (Нью-Йорк), В. Божик (Лос-Анджелес), І. Задорожний (Чикаго, Філадельфія, Нью-Йорк, Стемфорд), О. Залеський (Буффало), З. Злочовський (Філадельфія), Ю. Оранський (Філадельфія), Є. Пасіка (Рочестер). Також в Америці активну концертну діяльність ведуть диригенти А. Бриттан, С. Комірний, із церковним хором працював О. Боднарчук (Клівленд).

Важливий внесок до розвитку музичної культури українців діаспори у США та загалом поживлення музичного життя є діяльність капели бандуристів ім. Т. Шевченка у Детройті. На початку творчого шляху вона складалася з колишніх учасників довоєнної Полтавської капели, частина якої на чолі з Г. Китастих прибула до США в 1949 р. Керував нею відомий український митець В. Колесник, колектив часто гастролював як у США. Так й інших країна, у тому числі бував і в Україні. Відомий також жіночий український хор в Торонто під керівництвом К. Зорич-Кондрацької. Колектив, як і диригент, мають свій неповторний самобутній виконавський стиль, цікавий репертуар. Хор гастролює в Америці, Європі, в тому числі в Україні [2, с. 122].

Що стосується діяльності музичних колективів Канади та розвитку музичної культури, слід зазначити, що українці Канади першими почали впроваджувати фестивалі українського мистецтва.

Так, перший Всеукраїнський українсько-канадський фестиваль пісні, музики і танцю відбувся у липні 1939 р., який зібрав велику кількість митців з різних міст і населених пунктів, які виступили перед великою аудиторією. Це була значима подія у житті українців, які проживали у Канаді, і яка надала показала рівень української культури, водночас виступивши чинником насаги для подальшої праці й гуртування вихідців з України в умовах іншого соціуму. Другий канадсько-український фестиваль відбувся у 1946 р. Він пройшов так само успішно, а критики визнали, що це була найбільша такого роду мистецька подія, оцінивши її як значимий вклад українських переселенців у збагачення загальнонаціональної культури країни [11, с. 73].

В історії національної музичної культури важливе місце посідає творчість видатного українського хормейстера, педагога, громадського діяча, уродженця Полтавщини Н. Городовенка (1885–1964), який досить помітний слід залишив на теренах Канади, де провів останні роки життя. Він був засновником і керівником капели «Думка», і йому одному з перших присвоїли звання заслуженого артиста УРСР у 1926 р. [12, с. 16]. По приїзді до Канади у 1948 р. для нього створили аматорський хор «Україна», до якого набирали робітничу молодь, що прибувала до Канади з Європи. Проте Н. Городовенко зумів досягти високої майстерності хорового виконання. У репертуарі хору було до 500 творів українських і зарубіжних композиторів, що свідчить про високий рівень колективу, якого досягнув Городовенко. Чільне місце в концертах колективу посідала духовна музика. Загалом у 50–60-х рр. Н. Городовенко відігравав значну роль у духовно-мистецькому житті української діаспори Канади, особливо у популяризації української пісні.

Деяко інша картина спостерігалася з інструментальним мистецтвом. Починаючи з часу появи перших українських емігрантів, вони всі намагалися зберегти власні сільські музичні традиції материкової України, і, зокрема, народний інструментарій, що поступово стає невід'ємною складовою процесу становлення музичної ідентичності українців. Інструментальна музика діаспори не належить до сфери організованої громадської діяльності, порівняно із хоровою чи оркестровою музикою. Вона сприймається більше як розважальне мистецтво, масова культура, оскільки переважно функціонує в українському середовищі, використовується на громадських заходах [10, с. 216–217].

Найбільш поширеним колективом у середовищі нового суспільства був прототип «троїстих музик», що побутує переважно на теренах Західної України. Це й стало початком втілення музичних традицій українців в Північній Америці – скрипка, цимбали і бубон (решето). Такий склад музикантів був зразком створення більшості українських сільських ансамблів. Під впливом міжкультурної взаємодії в середовищі іншої інших культур та й загалом мультикультуралізму відбулося сполучення з іншими культурними традиціями

музики українців, зокрема, кантрі, свінгу та ін. На творчість українських музикантів впливали сучасні музичні течії, виконавці почали залучати нові інструменти й репертуар. Нові музичні колективи надавали перевагу традиційним українським мелодіям, але вже грали переважно танцювальну та розважальну музику. Так наприклад гурт «Коріння» (Нью-Йорк, США) використовував такі інструменти, як акордеон, сопілка, скрипка, басола, ударні інструменти, що фактично являють автентичне виконання українського фольклору. Схожим є колектив «Зубрівка» (Торонто, Канада) у репертуарі яких виконання інструментальної музики на мандоліні, скрипці, гітарі, акордеоні, контрабасу та ударних інструментах. Гурт професійно виконує власні оригінальні обробки традиційних українських народних пісень та мелодій акустично, зберігаючи автентичну інструментальну основу [10, с. 220–221].

Висновки і перспективи подальших розвідок. Підсумовуючи, варто зазначити, що формування музичних колективів української діаспори у США та Канаді у повоєнний період другої половини ХХ ст. відбувалося у безпосередньому зв'язку із загальними тенденціями розвитку музичної культури, яка в означений відрізок часу мала спрямування на професіоналізацію виконавства. Ці культуротворчі і мистецькі процеси залежали і обумовлювалися, насамперед, від характеру еміграції українців за кордон, де вже були закумуляовані потужні сили інтелігенції та митців, які й стали рушійною силою культурного розвитку українських громад в діаспорі. Високий рівень професійної освіти та виконавської майстерності в музичній царині результував активізацію появи професійних хорових та інструментальних музичних колективів, які популяризували українську культуру у світі. Означена проблематика має потенціал подальших наукових розвідок у цьому напрямі з метою цілісного осягнення розвитку національної культури українців в діаспорі.

Список використаних джерел

1. Біловус, ЛІ., 2017. 'Україномовні періодичні видання США про культурну самопрезентацію української діаспори як способу збереження національної ідентичності', *Вісник книжкової палати*, №5, с.46–50.
2. Довбуш, Ю., 2011. 'Олександр Кошиць і українська хорова культура у діаспорі', *Молодь і ринок*, №10 (81), с.121–125.
3. Карась, ГВ., 2014. 'Патріарх Йосип Сліпий в контексті музичної культури української діаспори', *Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури: [зб. наук. праць; Вип. XXXII]*, К.: Міленіум, с.98–104.
4. Карась, ГВ., 2014. 'Українська музична культура західної діаспори як соціокультурний феномен ХХ століття': дис. ... д-ра мист.: 26.00.01, Київ: НАКККиМ, 416 с.
5. Кондрашевська, Ю., 2015. 'Національно-культурні здобутки українців Канади', *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Історичні науки»*, Вип.23, с.204–208.
6. Кулинич, Т., 2013. 'Передумови та організація Українського музичного інституту Америки', *Магістерський науковий вісник*, №19, с.147–152.
7. Обух, ЛІ., 2015. 'Осередки музичної освіти в українських духовних закладах західної діаспори', *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Історичні науки»*, Вип.23, с.181–186.

8. Плазова, Т., 2010. 'Суспільно-політична та культурно-просвітницька діяльність наукових осередків української діаспори в США', *Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку*, Вип.22, с.28–33.

9. Ткачук, БЮ., 2017. 'Ударні інструменти в народно-інструментальному виконавстві України та української діаспори', *Актуальні проблеми народно-інструментального виконавства в Україні: історія і сучасність*, Рівне: Волин. обереги, с.188–195.

10. Федорняк, НБ., 2017. 'Народний музичний інструментарій української діаспори Північної Америки': автентичне та професійне виконавство. *Актуальні проблеми народно-інструментального виконавства в Україні: історія і сучасність*, Рівне: Волин. обереги, с.216–218.

11. Фондера, РВ., 2009. 'До історії розвитку українського народного танцю в Канаді (20-ті рр. XX – початок XXI ст.)', *Культура народів Причорномор'я*, №163, с.72–75.

12. Шибанов, Г., 2007. 'Хормейстерська діяльність Нестора Городовенка у Канаді', *Студії мистецтвознавчі*, К.: ІМФЕ НАН України, №2 (18), с.16–25.

13. Шульгіна, ВД., 2000. 'Музична україніка': Монографія, К.: НМАУ, 278 с.

(To the History of the Development of Ukrainian Folk Dance in Canada (20th Century XX – Early 21st Century)', *Kultura narodov Prychornomor'ia*, №163, s.72–75.

12. Shybanov, H., 2007. 'Khormeisterska diialnist Nestora Horodovenka u Kanadi, Studii mystetstvoznavchi (Chormeister's activity of Nestor Gorodovka in Canada', *Art Studies Studies*), K.: *IMFE NAN Ukrainy*, №2 (18), s.16–25.

13. Shulhina, VD., 2000. 'Muzychna ukrainika (Musical Ukrainian)', K.: *NMAU*, 278 s.

* * *

References

1. Bilovus, LI., 2017. 'Ukrainomovni periodychni vydannia SSHa pro kulturnu samoprezentatsiiu ukrainskoi diaspory yak sposobu zberezhenia natsionalnoi identychnosti (Ukrainian Periodical Publications of the USA on the cultural self-presentation of the Ukrainian diaspora as a way of preserving national identity)', *Visnyk knyzhkovoї palaty*, №5, s.46–50.

2. Dovbush, Yu., 2011. 'Oleksandr Koshits i ukrainska khorova kultura u diaspori (Oleksandr Koshits and the Ukrainian choral culture in the Diaspora)', *Molod i rynek*, №10 (81), s.121–125.

3. Karas, HV., 2014. 'Patriarkh Yosyp Slipyi v konteksti muzychnoi kultury ukrainskoi diaspory (Patriarch Joseph Slipyi in the context of the musical culture of the Ukrainian diaspora)', *Aktualni problemy istorii, teorii ta praktyky khudozhnoi kultury: [zb. nauk. prats; Vyp. XXXII]*, K.: *Milenium*, s.98–104.

4. Karas, HV., 2014. 'Ukrainska muzychna kultura zakhidnoi diaspory yak sotsiokulturnyi fenomen XX stolittia (Patriarch Joseph Slipyi in the Context of the Musical Culture of the Ukrainian Diaspora)': dys. ... d–ra myst.: 26.00.01, Kyiv: *NAKKKiM*, 416 s.

5. Kondrashevska, Yu., 2015. 'Natsionalno-kulturni zdobutky ukraintsiv Kanady (National cultural achievements of Ukrainians in Canada)', *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia». Serii «Istorychni nauky»*, Vyp.23, s.204–208.

6. Kulynych, T., 2013. 'Peredumovy ta orhanizatsiia Ukrainskoho muzychnoho instytutu Ameryky (Prerequisites and organization of the Ukrainian Musical Institute of America)', *Mahisterskyi naukovyi visnyk*, №19, s.147–152.

7. Obukh, L., 2015. 'Oseredky muzychnoi osvity v ukrainskykh dukhovnykh zakladakh zakhidnoi diaspory (Areas of musical education in the Ukrainian religious institutions of the western diaspora)', *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia». Serii «Istorychni nauky»*, Vyp.23, s.181–186.

8. Plazova, T., 2010. 'Cuspilno-politychna ta kulturno-просвітницька diialnist naukovykh osередkiv ukrainskoi diaspory v SSHa (The socio-political, cultural and educational activity of the research centers of the Ukrainian diaspora in the USA)', *Ukrainska natsionalna ideia: realii ta perspektyvy rozvytku*, Vyp.22, s.28–33.

9. Tkachuk, BU., 2017. 'Udarni instrumenty v narodno-instrumentalnomy vykonavstvi Ukrainy ta ukrainskoi diaspory (Shock Instruments in the National Instrumental Performances of Ukraine and the Ukrainian Diaspora)', *Aktualni problemy narodno-instrumentalnoho vykonavstva v Ukraini: istoriia i suchasnist*, Rivne: *Volyn. oberehy*, s.188–195.

10. Fedorniak, NB., 2017. 'Narodnyi muzychnyi instrumentarii ukrainskoi diaspory Pivnichnoi Ameryky: avtentychnе ta profesiine vykonavstvo (The folk musical instrument of the Ukrainian diaspora of North America': authentic and professional performance)', *Aktualni problemy narodno-instrumentalnoho vykonavstva v Ukraini: istoriia i suchasnist*, Rivne: *Volyn. oberehy*, s.216–218.

11. Fondera, RV., 2009. 'Do istorii rozvytku ukrainskoho narodnoho tantsiu v Kanadi (20-ті рр. XX – початок XXI ст.)